

2004-03-31

RYSY OSOBNOSTI:

Temperament:

- Ü Obecná vlastnost duševní psychiky jedince
- Ü Nemá vlastní zážitkový obsah
- Ü Uplatňuje se ve způsobech reagování, prožívání a chování jedince
- Ü Jedinec se o svém temperamentu dovídá nepřímou – porovnáním s ostatními lidmi

Vlastnosti temperamentu:

- Ü Celkové **ladění** duševních dějů (+, -)
- Ü **Práh vzrušivosti** – snadnost či obtížnost vyvolání duševního děje
- Ü **Odolnost**, ovlivněnost jejich průběhu působením jiných vlivů
- Ü **Trvalost** – reakce na podnět může trvat pár minut, ale i několik dní
- Ü **Zaměřenost** duševních dějů, intro-extra

Na temperamentu jedince závisí, jak rychle u něho vznikají city, jak jsou intenzivní, jak se projevují navenek a jak rychle se střídají

Typologie C. G. Junga – někdy nazývaná typologie funkcí a postojů:

- Ü **Introvert** – vnitřní prožívání, subjektivní názory, uzavřený, spolehlivý
  - Ü **Extrovert** – zaměřený na vnější svět, přizpůsobivý, otevřený okolí, praktik a realista, zábavný, společenský
- Čtyři typy funkcí ve kterých se odlišně projevují – myšlení, cítění, intuice, pocitování

Eysenckovo pojetí temperamentu – integroval ve své typologii dřívější pojetí.

Dvě dimenze osobnosti:

- Ü **Dimenze extraverze – introverze (E)**
- Ü **Dimenze neuroticismu s krajními póly (N) stabilita – labilita**

Lze měřit široce používaným dotazníkem EOD.

Vzájemný **vztah temperamentových vlastností**, typů a vlastností chování podle Eysencka:

Devět typů temperamentu:

- Ü Flegmatik
- Ü Melancholik
- Ü Cholerik
- Ü Sangvinik
- Ü Flegmaticko-melancholický typ
- Ü Flegmaticko-sangvinický typ
- Ü Cholericko-melancholický typ
- Ü Cholericko-sangvinistický typ
- Ü Nevyhraněný typ

Biologické pojetí – Kretschmerova konstituční typologie (1921) – stavba těla a duševní choroby:

- Ü **Maniodepravitivita** – typ piknický (66,7%), cyklothymní typ povahy
- Ü **Schizofrenie** – typ astetický (66%), schizothymní typ povahy
- Ü **Aletický typ** – viskozní typ charakteru

Fyziologické výzkumy:

I. P. Pavlov – laboratorní pokusy se psy. Rozdíly vyšší nervové činnosti mezi jedinci ve střídání ložisek podráždění a útlumu

- Ü Silný – slabý typ vyšší nervové činnosti
- Ü Vyrovnaný – nevyrovnaný typ
- Ü Pohyblivost nervových procesů, ložisek podráždění a útlumu centrální nervové soustavy
- Ü Silný pohyblivý typ (sangvinik), silný nepohyblivý typ (flegmatik), silný nevyrovnaný typ (cholerik), slabý typ (melancholik)

Charakter = soubor kladných i záporných vlastností, které vyhraňují chování člověka vzhledem k dlouhodobějším cílům a perspektivám, které si ve svém životě vytýčuje.

Utváří se během života jedince.

Kohlbergovo pojetí mravního vývoje osobnosti:

Ü **Prekonvenční úroveň:**

- 1. morálka daná trestem, egocentrickým podřízením se moci
- 2. naivně účelový hédonismus, chování zaměřené na uspokojení vlastních potřeb

Ü **Konvenční úroveň**

- 3. morálka daná standardními obrazy společnosti, morálka poslušného dítěte
- 4. morálka daná autoritou, fixovaná pravidla

Ü **Postkonvenční úroveň:**

- 5. morálka daná sociální smlouvou, společnými hodnotami, právem jednotlivce
- 6. morálka daná zásadami vlastního sebevědomí, respektování druhých a abstraktních etických principů

Motivace:

- Ü Souvisí s principem homeostézy (Canon): „Každý organismus je uzpůsoben tak, aby udržoval životně důležité proměnné v rámci přípustné tolerance.“
- Ü Je v podstatě mobilizace sil zabezpečujících udržování rovnováhy.

Rozbor motivace:

- Ü Co je impulzem k aktivitě?
- Ü Jaký směr?
- Ü Jaká je síla aktivity?
- Ü Jak končí aktivita?
- Ü Organismus musí být vnitřně připraven (mít potřebu), aby vnější podnět mohl aktivitu vyvolat.

Hierarchie potřeb podle Maslowa:

Ü **Potřeby meta:**

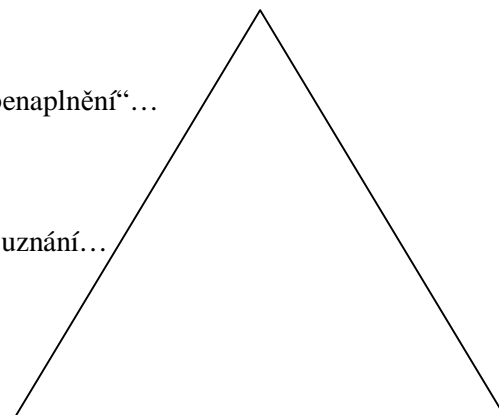
- Potřeby seberealizace – realizace svého potenciálu nalezení „sebenaplnění“...
- Potřeby estetické – symetrie, pořádek, krása...
- Potřeby poznávací – znát, rozumět, vysvětlovat...

Ü **Potřeby rozvíjecí (růstové):**

- Potřeby ocenění sebeúcty – být kompetentní, získání souhlasu a uznání...
- Potřeby sounáležitosti a lásky – náležet někomu a někam...

Ü **Potřeby základní:**

- Potřeby bezpečí – jistoty, absence nebezpečí...
- Potřeby fyziologické – hlad, žízeň, sex...

Motivovanost člověka k činnosti:

Vnější podněty (stimuly), pobídky

Účinné jen to, co je v souladu s:

Vnitřní motivace = motiv = původ jednání

Směr
Intenzitu
Průběh vykonávané činnosti

Cíl